

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/2 an 5 cor., 1 an 10 cor., 1 an 20 cor.
Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/2 an 7 cor., 1 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătinându-se înaltele.

INSERTIUNILE

Un şir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oră 12 bani, a treia-oră 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplacoi Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

În România:

abonamentele se fac la domnul Carol Schuller, București, strada Șelar, 10.

Epistole defrancate se refuza. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici à 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografică”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weiss Bernat — la loterie.

TRIBUNA

Statul în luptă cu noi.

Datoria cea dintâi a statului e să îngrijească de binele tuturor cetățenilor sei, sub toate raporturile vieții publice, întocmai cum datoria cea dintâi a cetățenilor este să recunoască supremația puterii de stat. Dar pentru ca să poată fi temeinicite în practică aceste adunări, se mai cere o condiție: Statul să fie adevărată expresie a voinței cetățenilor sei.

Lipsind condiția asta absolută, — cele două constatări de mai înainte nu se pot vedea realizate în practica vieții de stat. Un stat, care nu este adevărată expresie a voinței țării, nu poate să se mai intereseze de binele tuturor cetățenilor, ear' cetățenii nedreptățiți nu mai pot recunoaște decât de silă supremația unui stat atât de vitreg.

Un asemenea stat, nesocotind datoriile lui cele mai vitale, se pune de-a dreptul în contradicție cu cetățenii sei. Este pur și simplu o luptă declarată de stat cetățenilor nedreptățiți. Și o luptă din cele mai fatale, căci statul dispune de toată autoritatea puterii, pe când bieții de cetățeni trebuie să respecte de voe de nevoie oficiala autoritate a unor legi asupritoare pentru ei.

Curioasă judecată omenească! Tocmai stările nesocotitoare de legi pretind dela cetățeni cea mai umilită respectare a legilor. Statul eșit cu forța din cadrele legalității naturale, pretinde cu aceeași forță respectul unui simulacru de legalitate — respectul cetățenilor față cu legalitatea oficială!

Pentru țara noastră, nici un om cunoscător al doctrinei de stat moderne nu poate admite, că statul ar reprezenta adevărată voință a cetățenilor. Politica maghiară de rasă nu vrea să știe decât de cetățeni maghiari și astfel vorbă nu poate fi de o adevărată reprezentare a voinței tuturor cetățenilor: în guvern, în cameră, în justiție, în administrație.

La noi, statul disprețuește, cu o liniște uimitoare, chiar datoria lui cea dintâi: datoria să se intereseze de binele tuturor cetățenilor sei. Cine e Maghiar, prin naștere ori prin renegare, acela poate conta la dragostea statului. Cine nu — acela să se teamă de stat, căci vrăjmaș îi este lui statul!

Cu toate acestea, ni-se cere să recunoaștem supremația puterii de stat. Și de voe de nevoie o recunoaștem, mai ales, că avem nădejde să ne fie odată și nouă patria mamă, ear' nu oiumă...

Ca un fapt mai presus decât acestea, se înfățișează realitatea sinistă, că la noi, statul se găsește în luptă cu o mare parte a cetățenilor sei. În prima linie statul se găsește în luptă cu naționalitățile nem ghiaze, pe cari vrea să le suprimă și să le zdrobească.

Tot ceea ce statul, a ajuns pe mâna numai a Maghiarilor, a plănuit și a executat dela 1867 încoace, însemnă direct sau indirect o isbire de luptă adresată nouă. Direct, prin multele legi și ucasuri în contra naționalităților; indirect, prin nepermisia favorizare a elementului maghiar în contul celorlalte popoare din patrie.

Lupta aceasta fatală a statului în contra majorității cetățenilor sei, nu numai se continuă, dar se învergunază pe zi ce merge. Acum în urmă, cu ocazia alegerilor municipale, ni-s'a pus în vedere de către oameni ai guvernului — apropiata administrație de stat. Alegerile acestea ar fi cele din urmă. Peste șase ani, în urma noilor legi, ce se vor face, principiul autonomiei de comitat și comunale va fi desființat, funcționarii vor fi numiți, statul va deveni și pentru administrație omnipotent.

Vede ori-cine, că această nouă transformare se îndreaptă eărăși în contra naționalităților. Este un atentat mai mult în lupta de stărpire ce ne a declarat-o statul ajuns pe mâile despoșilor.

Nu-i vorbă, cu tot principiul de autonomie statul a fost și până acum stăpân prin comitate și prin comune. Fișpanii și uneltele lor făceau alegerile după plac, cum s'a întâmplat și cu ocazia din urmă. Dar' acum se plănuește a se da unei nelegiuiri consacrată legalității — ceea-ce nu ne poate lăsa nepăsători.

Noi nu putem întrebuința în contra statului forța, de care abuzează el. Noi, nedreptățițiți, luptăm legal în contra unui stat călcător de legi — pentru ca ironia să fie cu atât mai mare!

Noi suntem legali. Da. Faptul însă nu poate însemna să fim lași și îndolenți, cum ne-am arătat în mare parte și la ultimele alegeri municipale. Să facem odată un sfârșit inerției naționale în care putrezim de vii, — că de nu, merităm să fim tratați de vrăjmași ca niște vite blânde!

Sibiu, 11 Ianuarie 1902.

„Alianță româno-austriacă”. În cercurile politice din București, știrăa dată de „L'Echo de Paris”, că adevă între România și Austro-Ungaria s'a încheiat o convențiune

militară secretă, e considerată de foarte verosimilă. Condițiunile a celei convențiuni ar fi:

1. În cazul unui război între Rusia și Austro-Ungaria, România va trebui să mobilizeze 200.000 de oameni pe frontiera sa dintre Iași și Galați, spre a împiedeca armatele rusești, cari vin dela sud, de a efectua joncțiunea lor cu armatele concentrate în Chiew.

2. România va lua parte la război, numai când situația din Austria ar deveni critică. În acest caz România ar pute lua ofensiva.

3. Austro-Ungaria garantează integritatea teritoriului român în contra ori-cărei invazii rusești.

Cu această convențiune se aduce în legătură și faptul, că mai mulți ofițeri români vor fi trimiși la serviciu mai îndelungat în armata austro-ungară.

Serbarea zilei de 1 Ianuarie 1902. Maiestatea Sa Regele Carol al României împreună cu Alteța Sa Regală Principele Ferdinand și încunjurat de casa Sa militară, asistă la oficialul divin, ce se va celebra la Sf. Metropolie, la orele 10 și jumătate dimineașă, față fiind ministrii, d-nii preșidenți și membrii adunărilor legislative, cari se vor afla în capitală, înaltele curți de casă și de compturi, curțile și tribunalele, dl primar cu consiliul comunal, ofițerii generali și superiori, cari nu vor fi sub arme, camera de comerț și funcționarii superiori ai statului.

Trăsura Maestății Sale Regelui va fi escortată de un escadron de cavalerie.

După serviciul divin, Maiestatea Sa Regele trece în revistă garda de onoare înșirată în curtea Sf. Metropolii și merge în apartamentele I. P. S. Sale Metropolitului-Primat, unde primește felicitările înaltului cler și ale persoanelor prezente.

În acea zi, la palatul din oraș, vor fi deschise registrele de înscriere.

ALEGEREA DIN GALGOCZ. Alaltăieri a fost alegerea de deputat în Galgocș, care devenit vacant prin nămirea mandatului contelui baron Gagner Miksa. Lupta între poporal și partidul guvernamental a fost vehementă. Peste treizeci de persoane au fost rănite. Rezultatul votării, care s'a terminat puțin înainte de miezul nopții, a fost, că Meszényi Pál, candidatul partidului poporal, a fost ales cu 52 voturi majoritare.

Instiutal San-Girolamo. După cum am anunțat ziarul „Trieste”, comitetul dalmatin din Roma a decis să roage pe Maiestatea Sa Monarhul să primească protectoratul Institutului San-Girolamo.

La chestiunea „O renunțare nepermisă”

În nr.ii 223 și 224 ai „Tribunei” dl „Vătașcu” revine asupra acestei chestiuni importante, voină a arăta modul cum ea s'ar putea rezolva, conform intereselor noastre naționale. După a mea părere însă calea pe care dînsul ne-o arată, nu poate duce la rezultatul dorit. Noul luptător în chestiunea aceasta de mare interes, dl „Geno”, ne arată o cale, care se apropie mai mult de calea adevărată, conducătoare la liman.

Îmi iau deci voia a-mi face observările mele isvorite parte din practică, parte din modul cugetării mele individuale.

Înainte de toate mă voin ocupă cu cele publicate de dl „Vătașcu” revenind apoi la articolul dlui „Geno” din nr.ii 234 și 235 ai „Tribunei”.

Dl „Vătașcu” cu provocare la literele — durere — ale legii de naționalitate, rămânând numai pe lângă „direcțiunea financiară”, zice că nu crede, că cineva ar pute dovedi respingerea vre-unui raport sau rugare, din partea direcțiunii financiare, pe motiv, că aceea n'a fost făcută în limba maghiară. De respins nu mi s'au respins astfel de rapoarte sau rugări, dar' după-cum în prima mea publicare, am amintit nu mi s'au rezolvat nefavorabil pentru țară, cauzându-mi mie neplăceri, învinuindu-mă poate partida, că nu am priceput lucrul, și așa dînsa suferă daună și din cauza mea. Căci eu o ed. că rezolvarea favorabilă sau nefavorabilă a vre-unei scrisori făcute pentru partide de oștră n'tr, trage mult în cumpănă la încrederea, ce poporul pune în notarul seu, și tocmă de aceea cauzează neplăceri notarului o rezolvare nefavorabilă a unei cauze drepte, fiindcă funcționarii nu înțeleg bine limba română.

Cele epuse de mine în prima mea corespondență ași fi în stare a le dovedi cu acie, dacă nu ar fi trecut 10 ani dela cele întâmplate, acum însă nu îmi aduc aminte, nici de numele aneloră, pentru cari am înaintat rugările sau recurrence cu pricină.

Pot dovedi însă, din timpul de față, cu act, cum un funcționar al unei judecătoriai cercuale respinge o rugare scrisă

în limba germană, pe motivul, că: „nincs az állam hivatalos nyelve magyarsan: irva”, și eu cred, că și acest funcționar ar fi fost dator a lua rugarea ca și direcțiunea financiară, scrisă de partid în limba s' proprie, în o sider re. — De altom sînt și notarii cari — durer — uitându-și de ei scriu chiar și comunelor invocanți în limba maghiară.

Ce e drept, dl „Vătașcu” zice în corespondența d-sale, că se rămânem numai pe lângă direcțiunea financiară și aici să desfășurăm lupta pentru limba — noastră. Eu sînt însă de părere, că aceasta ar fi o luptă unilaterală, și nu am oștișta mult, chiar și dacă am isbuti, pentru-că tocmă afacerile cu direcțiunea, nu s'nt de mare importanță națională, cuprinzând acelea în genere afaceri de dări și contribuiri erariale, cari dacă sînt prescrite după lege, sînt a să plăti din partea partidelor, ear' fiind nebasate pe lege, în urma de recourse motivate să absorbi și lucrul s'a isprăvit. — Ear' ca dările să se manipuleze fără a pricinui poporului daune, depinde în mare parte dela destoinicia și interesul notarului față de popor.

Sînt alte acte de mare interes, cari din cauză, că ofițianții nu înțeleg limba partidelor, să redactează în mod întorochiat, cauzând daune poporului, care în urmă săturându-se de a mai recourse în dreapta și în stînga, mîngăindu-se cu zisa Românului: „Turoul te bate, turoul te judecă”, plătește și tace.

Lupta deci nu ar fi a se începe și purta numai în contra direcțiunii financiare, ci în contra tuturor ofițiorilor, cari nu respectează limba poporului, cu care au de a face, în contra tuturor ofițianților cari nu cunosc limba aceluia, asupra căruia în judecăt. Și vai! de aceștia sînt mulți, foarte mulți — durere — aproape toți. Deci lupta e grea, foarte grea, nu așa după-cum i-se pare dlui „Vătașcu”, ear' modul de luptă, propus de dînsul, e cu mult mai nefolositor, ca să poată duce la isbândă, cu atât mai virtos, că lupta nu e a se purta numai în contra direcțiunii financiare, ci, dacă dorim o isbândă strălucită, în contra tuturor ofițiorilor, în contra tuturor ofițianților, cari nu respectează limba noastră în oficiu.

Dl „Vătașcu” propune, ca toți notarii — bună oară la inițiativa mea — să se hotărăască a se folosi pe viitor în adresele lor către direcțiunea financiară exclusiv de limba protocolară a comunei lor. Dacă s'ar hotări lucrul acesta, atunci fiind consecvenți, trebuș să ne hotărîm a ne folosi de limba protocolară față de toate ofițiile, și ce crede dl „Vătașcu” că ar fi rezultatul?

măiestrii a trei conservatoare au desgropt și au dat lumii un odor scump, care a fost neprețuit de ai sei.

Dr. I. Popovici.

Serisori din Lipsea.

— Unul prieten anonim. —

VIII.

Ideea dlui Iorga.

Nu te va surprinde, prietene, că mă vezi trecînd de astă dată peste dorința te, ca să-ți scriu lucruri ce le ved pe aici. Odată ce ai cîștit titlul acestei scrisori, sînt sigur, te vei bucura, că răspund atât de repede șirelor tale, în cari îmi comunicai impresiile și entuziasmul ce ai încercat când ai citit despre luminata idee a celui mai valoros istoric pe care-l avem astăzi.

Ori-cât de multe și ori-cât de vrednice învățăminte mă întîmpină aici la fiecare pas și cu fiecare zi, — o veste bună din stînul neamului meu mă află totdeauna cu inima deschisă. Dar' mi-de o veste atât de minunată ca ideea dlui profesor Iorga, sulevată în ziarul „L'Indépendance Roumaine” din București și discutată (prea puțin discutată până acum) în ziarele noastre.

Regret, că n'am la îndemână ziarul francez și astfel mă ved lipsit de bucuria de a cunoaște mai emănunțat ideea marelui scrutaător al tainelor istoricești și culturale ale neamului românesc. Trebus să mă mulțumesc cu ce ști și tu din scurtul resumat publicat prin gazetele dela noi.

De aceea să nici nu te aștepti la vre-o discuție din parte-mi asupra planului dlui Iorga. Las', că și de-aș ave articolul întreg din „L'Indépendance”, cu greu m'ar încumeta la una ca asta, când sînt — vorba ceea — alții mai competenți s'o facă...

De altmîntrelea, planul profesorului-apostol n'are nevoie nici de aprăderi nici de explicații. Nu-mi pot imagina un Român, ori cine și ori-unde ar fi el, care să n'o înțelegă, cu atât mai puțin unul, care n'o primească sceptic. A li-se înles: l absolvenților nostri de universitate, sepași de îmbibata atmosferă a culturii și a științei maghiare, un an de studii românești și de viață românească — acolo unde fărșare soarse pentru toți Românii — este cea mai generoasă și cea mai sănătoasă idee. Ea devine cu atât mai simpatică, cu atât mai măreașă, cu cât se prevede un întărire în Ardeal a tinerilor adăpași la isvorul

fermeat al culturii și al științei românești.

E cât se poate de cumințe și cât se poate de trebuincioasă această prevedere, când ne putem teme, că mierea cea dulce a libertății românești ar pute momi pe acei tineri să nu se mai întoarcă la noi, unde li cheamă o datorie națională sfîntă și unde li cer și interesele noastre naționale și interesele neamului românesc întreg.

Dl Iorga, în scurtă vreme cât a petrecut între studenții nostri dela Pesta și între noi, a cunoscut admirabil nevoile de cari pățim în ce privește cultura și știința românească. Cu genialul seu dar de observație istoric-culturală, dînsul a relevat o scădere mare a spiritului nostru public — lipsa unei serioase cunoașteri a limbii, a literaturii, a științei, cu un cuvînt a culturii românești. Și cu generositatea sa de apostol, plus o cumpănă înțeleaptă de deoseală română, dînsul a știut să îndice leacul, care n'ar tîmădui de suferințele și de neajunsurile provocate în sufletul generațiilor noastre tinere prin nefasta cultură și știință (problematică) a nației ungurești.

O serie de oameni tineri ai nostri, cu studiile academice terminate, crescuți, un an sub povăjuirea profesorilor dela

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Scrisoare din Paris.

— la 3 Ianuarie 1902.

Permiteți-mi să Vă aduc cu o deosebită plăcere la cunoștință îmbucurătoare veste despre confratele nostru dl Ioan Scărlătescu, a cărui operă „Esquisse symphoniques” apărută în editura Hachette, a fost de curînd adoptată de conservatoarele din Paris, Viena și Lipsca.

Dînsul va da în luna lui Ian. 1902 un recital de compozițiuni în palatul Atheneului din București. Pe program printre alte „lieduri” și balade, vor figura „Waldweh” și „Sonnenblick” de Carmen Sylva, tot asemenea nu vor lipsi și „Wasserfee” și „Rheinsage”, balade cari au secerat în sala Erard din Paris compozitorului un câștig moral neprețuit.

Partea a doua a seratei va consta din compozițiuni pentru piano. Când vă comunic această bucuria-mi crește și mai mult și speranța mă asigură că publicul bucureștean va aprecia după me-

rite pe iubitul nostru confrate. E o datorință morală a sprigini pe dl I. Scărlătescu. Dl I. Scărlătescu e unul dintre puținii Români de peste munți, care și-a câștigat cu greaua sudoare a feții o cultură adevărată în sens german. El nu se lasă sedus de ritmul plăcut — înșelător al unei inimii calde, ci pune frîul libertății juvenile și lasă să vorbească în goliocinua ei bărbăția română înclăzită de soarele rațiunii germane. Că se îngână cu câte o „Wasserfee” și că ne cântă „legenda Rinului” e pentru dînsul o necesitate logică. Aceste nu sînt decât niște schifinte, cari doreș să aprindă focul românesc în puștia pătimelor din trecut și din present.

A vorbi în detalii despre lucrurile dlui Scărlătescu întrecce cadrele unei epistolă-anunț. Dacă am pomenit unele părți singurate din personalitatea lui, n'a fost pentru mine decât o emanație a încrederii mele personale — în forța creatoare a dlui Scărlătescu. Ar fi o modestie mincinoasă, dacă aș cochetă cu marca specializistului și sub povara ei n'ași releva un om întreg și cu mîntre și ca inimă în dl Scărlătescu. M'ași bucura nespus de mult, dacă gîșul meu s'ar opri și în inimile fraților lui de dincoaci de munți și ar produce, dacă nu mai mult, cel puțin bucuria, că

După părerea dînsului am ajuns, că în părțile locuite de Români sînt băjbăie oficiile de Români, sau cel puțin de oficanți pricepători de limba română.

Eu nu pot fi așa optimist ca dl. Vătașu, ci din contră afirm, că am ajuns acolo, că peste mult — puțin nici o comună românească nu-și va mai avea notarul sau român, ci oestia vor fi înlocuiți cu persoane, cari ar fi înzestrați cu de toate, numai cu simțiri românești nu.

Ne dovedește aceasta pe deplin păgania celorlalți funcționari.

Nu este doară așa de demult, de când pe la oficii erau Români, cu mari aspirațiuni naționale, și dacă aceste aspirațiuni au fost date pe față, ce au vădit apărătorii românismului, poate dl. Vătașu și alții nu o știu, dar o știu eu, și unii din aceia, cari mai sînt în viață, mai bine ca mine.

Cunosc și am cunoscut mai mulți Români verzi și apărători înflăcărați ai românismului, pe cari anul 1867 i-a aflat în oficii mai mici și mai mari, și cari cu era de până atunci, nu au voit să schimbe și tactica ideilor lor mărețe, și pe cari noua eră, noul sistem de guvernare, sau i-a delăturat, cu fine apucături, sau — pe cei mai mici — i-a dat simplu pe ușa afară, făcându-i muritori de foame. Eu sînt convins, că întotdeauna vom păși și noi așa, că cei dela putere își vor ajunge scopul și dorința lor ferbinte, ca toate oficiile din țeară să fie în mână la de-ai lor și Români nu va mai avea puiu de oficanț, cu durere de inimă pentru dînsul. Dar abstrăgîndu-se de aceasta, se ne cugetăm și la acea împrejurare, că sute de notari, — mai cu seamă noi cei cu mai puțin mijloace materiale — vor fi siliiți sau se-și părăsească comuna și se se îngroape în marea maghiară, sau se renunțe la postul de notar.

Aceasta însă nu o poate pretinde nici un Român de bine, căci atunci nu numai că Români își vor perde pe singurul lor oficanț, pe care îl doare de soartea lor, dar mulți și se vor lipsi de mijloacele de a se cultiva, rămânînd părănii lor pe străde.

Din aceste puncte de vedere deci, eu sînt de părere, că nu notarul este merit la purta lupta pentru limbă și naționalism. Notarului nu-i este permis a lupta contra superiorilor sei, toamai din motivele aduse de mine.

Până atunci deci, până-cînd notarii nu vor avea un puternic sprijin în această luptă, la care se poată conta, sînt de părere, că dînzii se adereze la tactica lor de până-acum, rămânînd pentru aceia toțiși Români, cu simțiri românești.

Causele, că noi ceilalți notari nu putem face ce fac cei citați de dl. Vătașu se retac și îl rog, ca dacă se poate se nu-și mai pună ca exemplu.

Ca să revin eară la afirmarea dlui Vătașu, că adeocă prin lupta noastră, guvernul țării se va vedea silit a pune funcționari pe placul nostru; fie-mi permis a aduce un exemplu, că ce rezultat a avut lupta acelor domni, de cari am amintit mai sus. A avut rezultatul, că la toate oficiile sînt aplicați aproape exclusiv indivizi, cari nu cunosc limba poporului asupra căruia tre-

bue se-i dea deslușiri în una sau altă afacere a lui.

A avut rezultatul, că bună-orară în cercul în care mă aflu eu și în fruntea căruia stăteau odinioară cei mai înflăcărați Români, afară de unul neînsemnat, un singur post nu e ocupat de Români, și afară de funcționarii preturei, nici unul nu înțelege limba Românilui. Ași dori, ca dl. Vătașu să asiste odată la o pertractare judecătorească, — fără apărători — sau să asculte odată deslușirile, ce Românul le primește la cartea funduară, apoi să-și facă o idee, că ce isbîndă aduce o luptă singuratică. În astfel de împrejurări toamai prin renunțarea nepermisă, mai putem fi noi, notarii, aceea ce sîntem; adeocă pe lângă funcționarii și Români.

Noul tovarăș de luptă, în această chestiune delioată, dl. Genoc, se apropie de adevărata cale, pe care apucînd vom pute isbuti ceva, îmi iau voia a face însă unele observări și față de cele scrise de d-lui, dîndu-mi silința a da unele indicii la purtarea luptei pentru viitor. Aceasta în alt articol.

De sub pădure.

Revista esternă.

Rusia și Turcia.

Pentru construirea liniei ferate Bagdad, cu ajutorul capitalelor rusești s'a pornit un curent însemnat în Rusia. Ministrul de finanțe rus s'a pronunțat contra participării Rusiei, căci prin aceasta s'ar pute produce turburări în relațiunile dintre cele două state. Starea financiară a Turciei face foarte problematică posibilitatea de-a plăti regulat garanția pentru linia ferată, considerînd mai ales, că Rusia mai are de pretins multe milioane din despăgubirea de război.

Turburările din America-de-sud.

După telegrame private din Managua, în Bogota a isbuognit revoluția. Președintele republicii, Marroquin, e făcut prizonier. Din Buenos-Ayres se vestește, că în Paraguay încă a isbuognit revoluția. Președintele Aceval e prizonierul răsculaților.

Știri mărunte.

Sobrania bulgară a votat cu unanimitate de voturi aranjamentul comercial între România și Bulgaria.

Kitchener a cerut de urgență ajutoare dela guvernul canadian.

Capătina lui Petöfi în muzeul din Blaj.

— Scrisoare particulară a Tribunei. — Blaj, 9 Ianuarie.

În timpul din urmă s'a scris mult, prin ziarele ungurești, despre căpătina genialului poet maghiar, Petöfi. Se da ca sigur, că această prețioasă relievie s'ar afla în Sibiul, și deja ni-se părea, că acugi vor ave și Ungurii o moaște, la care vor peregrina, ca și Români, la mănăstirea din Deal, unde este scumpa

relievie, ce ne-a rămas nouă dela marele Mihailu Viteazul.

S'a dovedit în urmă, că știrea lansată prin ziare era greșită; cel puțin în parte. În Sibiul adeocă nu s'a putut afla căpătina mult căutată, castelul natural, în care s'au născut și au tronat genialele idei ale fulguratorului poet al libertății. Dar ceea-ce nu s'a găsit în Sibiul, se află de fapt în Blaj.

»Budapesti Hirlap» dela 8 Ian. espune pe larg istoricul cercetărilor făcute până acum în cauza aceasta. Deja din acele espuneri se poate vedea, că căpătina marelui poet ar trebui să fie în Blaj. Dar din alte părți se știe acum pozitiv, că de fapt căpătina e aceea, care de decenii se păstrează în muzeul gimnasiului de aici, cu obiect de studiu.

Se știe adeocă, că Reichenberger, — cel ce a păstrat posterității această parte pămîntească a nemuritorului poet — a fost medic archidiececan în Blaj; ba a fost și afin cu feroicul metropolit Al. Sterca Suluțului.

Mai mult; se știe, că pe căpătina din muzeul Blajului era mai de mult o inscripție, în care se spunea, că fusese capul unui oficer maghiar din 1848. Inscripția aceea însă mai târziu s'a fost delăturat, pentru a nu apăre ca o provocare față cu Ungurii.

Din espunerile dlui Kéry Gyula, emisul societății »Petöfi, se vede, că înșigi cei mai competenți au căutat să câștige — pe căi piezișe însă — căpătina din chestie. Au vrut anume, ca în schimbul unui vultur umplut, să capete capul lui Petöfi. Schimbul ar fi fost poate poetic — un vultur pentru Petöfi! — dar ar fi fost prea prost ca schimb real. Ungurii ar trebui să prețuească ceva mai mult căpătina poetului lor celui mare, decît un vultur umplut cu paie.

În Blaj — din norocire — au prins de veste, că se prepară ceva, și cei competenți au fost destul de precauți, ca să pună prețioasa relievie la loc sigur, mai sigur decît era până acum chiar și muzeul.

»Magyarország» spune, că ministrul »Wlassics» a și scris Esc. Sale Metropolitului nostru, în cauza aceasta, avîsînd că va trimite doi experți, care se examineze căpătina.

E fapt; ba se știe și aceea, că ministrului i-s'a răspuns, că esmișii vor fi trimiși cu drag...

Pe astăzi deja erau așteptați aici acei esmiși ai ministrului, dar n'au sosit încă.

De altă parte dl. Nánáșy, notar public aici, a cercetat pe dl. director al gimnasiului și l'a rugat în numele societății să vadă căpătina. Dl. director însă i'a declarat, că nu l'o poate arăta. A umblat dl. notar public și alți domni mari în Blaj, dar n'au reușit.

În sfîrșit, aici se admite ca sigur, că căpătina din vorbă e de fapt a lui Petöfi, și se păstrează ca o mare scumpete.

Ceea-ce și este.

Lumea de aici se miră — cu drept cuvînt — că dl. Kéry și alți scriitori maghiari vorbesc despre fapta reșosă a lui Reichenberger, ca despre un act de impietate, aproape ca de o crimă, pe care urmașii ar trebui să o espieze cu ori-ce preț, și anunit să o câștige dela muzeul nostru și să o dăruiască — eac' așa — societății »Petöfi». De aceea nepotul lui Reichenberger — dl. Carol Fischer, care a dat secretul în vileag — a și umblat pe aici, a dăruit vulturul și a cerut înapoi dela muzeu darul unchiului său. Firește înzadar.

De bună-seamă Maghiarii — dacă prețușe pe Petöfi — ar trebui să fie mulțumitori față cu reșosatul medio, care cunoscînd pe Petöfi personal — și prețuindu-l încă pe atunci, cînd nu era așa prețuit — i'a tăiat capul și n'a lăsat să fie aruncat în groapa comună, dimpreună cu toți cei căzuți în bătălie.

De altă parte și mai mulțumitori ar trebui să fie Maghiarii față cu gimnasiul din Blaj, care a păstrat până acum și va păstra cu atât mai virtuos pe viitor — căpătina, sub care au reșărit ideile mărețe ale celui mai mare Ungur.

De aceea se înșeală rău domniile lor, dacă cred, că vor primi așa pe ușor o relievie așa de scumpă. Gimnasiul din Blaj, care cu atîta grijă a păstrat acest obiect — care Ungurilor le este ca o moaște, după mîna Sfîntului Ștefan — de bună-seamă nu abdică așa

ușor de norocul, ce l'a avut să primească și să păstreze un lucru așa de mare — adevărată raritate — în muzeul său.

Despre ceea-ce vor urma în chestiune, mă voi nișul a vă informa, spre a fi în curent pe Români.

De încheiere mai observ, că în Blaj se mai află o relievie interesantă pentru Unguri. Este aici trăsura de gală, pe care orașul Pesta a dăruit-o lui Kosuth în 1848, cînd a ocupat capitala țării. Trăsura-leagăn, cum astăzi nu-și e proprietatea metropoliei, și a trecut prin multe mîni ungurești, până ce a ajuns proprietatea metropolitului Suluțului.

Sînt tot lucruri acestea — cari dacă ar fi Ungurii mai nepreocupați — ar trebui să-și dispună altfel față cu Români și în special față cu Blajul.

Delmar.

Internatele și școalele din Beiuș.

— (Urmare). — Apoi sub M. Teresia s'a dat unui cap de familie cu un »plug» un »urbariu», zi 4 jugere de pămînt. El! Dar' acumă din o familie sînt cel puțin două, adică poporul s'a duplicat, — rod în loc de 10, tot acel petec de pămînt 20 de guri și încă mai hămășite, că s'au furișat mereu și luxurii, datine străine atît cu privire la îmbrăcăminte, cît și la mîncare și beutură: vîpturi grase de-ale »Binevoitorului» și alcool fără hotar.

Vedem dară, că poporul s'a duplicat, impozitele s'au triplicat, trebuințele zilnice s'au quadruplicat, dar petecul de pămînt al întregii țări e tot acela, apoi și scobirea, lucrarea pămîntului e mai tot așa de primitivă ca înainte de aceasta cu 40 de ani, — fructul, productul e mai tot atîta azi ca atunci, deși lipsele sînt înzecite.

Trebuie dară productivitatea pămîntului ridicată întreit, mai ales în locurile muntoase și mai sărăcoase. Bulgarul pentru un juger de pămînt dă arîndă 70 floreni pe o vară și încă dobînda lui dublă.

Un posesor din Beiuș, după un juger plantat cu viță nouă scoate într'o toamnă netto: 300 floreni — ce ar fi la două familii sărace țărane, — până-ce vecinul sărac cu 4 jugere de același soi de pămînt petros moare de foame, și-i duce ultima vacă în contribuție, dacă se opune e împușcat.

Acestea-s'au treburi adevărate, domnule »Necunosător», și nu treburi profesorilor din Beiuș și ale domeniilor episcopicești.

Aceste sînt chestiuni economice, ce agită parlamentele, acțiune ajutorat. Și aci după a mea modestă părere așa s'ar pute ajuta, că productivitatea pămîntului fie la cereale, poame, animale de casă, trebuie ridicată, triplicată. Să facă așa precum face Bulgarul și posesorul beiușan amintit.

Trebuie pămîntul lucrat, economisat în tot respectul: național-științific, — încît fiecare bucată de pămînt să fie așa folosită, precum îi poțtește natura fisico-chemică. La ajungerea acestui scop abună-seamă în locul prim trebuie să ne inducă statul, care are, sau dacă n'are, să-și creeze bărbai în tot respectul pricepători, prin cari apoi să se introducă sistematic economie rațională în fiecare sat, așa că elevii școlari dela etatea de 10 ani până la etatea de 15 ani să-și însușească în teorie, dar mai ales în praxă. Să nu rămână nici un membru din familie, fie copil, sau copilă dela sat sau oraș, ca să nu știe în general economia rațională, și în special economia ce poțtește împrejurările locale și stratul pămîntului din satul său. Fiecare membru să fie nu numai consumător, ci și lucrător.

Mai departe statul pe lângă aceea, că ar administra învățatura economică rațională prin învățatorii poporali în fiecare sat, în unele locuri și la familii mari sărace ar pute ajuta chiar și faptic, dînd vița sau sîmîntă necesară, ce ar poțti acel petec de loc al săracului cu unul sau două jugere.

Dar' nu numai statul, ci chiar și societatea să vină întru ajutorul oamenilor săraci. Să facem bănci de ajutorare, nu tot de speculă spre a umple buzunarul acțiunilor, cari ori-și-cum nu pot fi săraci.

Vasiliu Ștefănică. — (Va urma).

Cronica zilei.

Sibiul, 11 Ianuarie n. 1902

Cununia prințesei Elisabeta cu prințul Windschgrätz se va fi în 23 Ianuarie n. ear' nu în 27 după-cum se anunțase. Renunțajiunea se va face în 22 la ameazi.

Al 16 lea! Cassariatul Reuniunii române de înmormîntare din Sibiul a solvit ieri erizilor regretatului Ioan Pinciu, econom și fost membru al n. mitei reuniuni, ajutorul statutar. Acesta este al 16 ca de moarte în sinul reuniunii noastre de înmormîntare.

În atențiunea forurilor competente. Din Denta primim o plîngere a poporenorilor în contra stării insuportabile de acolo. De repețe-ori s'au adresat conviatorului din Caransebeș, ca să rinduiască întregirea postului de paroch, vacant de un șir de ani, au plătit chiar și taxa pentru publicarea concursului, dar toate au fost înzadar. Se zice în plîngerea poporenorilor, că preotul A. Luchis din Omor, ar face gheșturi cu protopopul, ca și pe viitor tot el să rămână administratorul parochiei Denta și astfel să tragă venituri din două parochii. La consistor s'au plîns, au fost trimiși la protopop, acela-i primește cu epitetul de »cîni-lătrător». Atragem atențiunea forurilor competente asupra acestei plîngeri a parochienorilor din Denta, cari sînt aduși la o stare desperată. Ceva cauză tot trebuia să esie, că de 2000 ani parochia stă vacantă, respective e administrată de preotul din satul vecin, deși comuna Denta numără peste 1200 credincioși. Consistoarele din Caransebeș și Sibiul au cuvîntul.

Pentru răscumpărarea feliicitărilor de Anul nou au contribuit spre scopurile culturale ale despărțămîntului »Timișoara» și »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român»: Dr. Petru Tepe 15 cor.; Emanuel Ungurean 10 cor.; Ioan Pepa, Buziaș 6 cor.; Grigorie Iovescu și Dr. Aurel Cosma, și soția, Timișoara, câte 5 cor.; Terentie Bugariu Timișoara 4 corane; Dr. George Adam, Cornel Proșean, Valer Lepa, Dimitrie Vancu, Timișoara și Dr. Enea Nicola, Ciocovaia câte 3 cor.; Romul Nicolin, Dr. Valer Mezin, Alexandru Buibaș, Aroadie Opresan, Dr. Cornel Ianu, Gavril Sălăgian, Timișoara, Nicolae Mieluția Terentez, Victor Rusu Uftin, Lazar Pasou Medveș și Ioan Ionescu Jebel câte 2 cor.; Romul Carăbaș, George Cosma, Romul Radu, Ioan Bandu, Petru Ionăș Timișoara și Vasile Ciuda, Jebel câte 1 cor.

Convocarea. Adunarea generală a despărțămîntului XXV. (Ludoșului) al »Asociațiunii» pentru literatura română și cultura poporului român se convoca pe 19 Ianuarie st. n. a o. la 2 ore p. m. în Lechința-de-Murș, la care se invită toți membrii »Asociațiunii» cum și sprigintorii culturii poporului român; pe lângă următoarea programă: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. — 3. Raportul cassariului. — 4. Esmiterea unei comisiuni pentru censurarea de sub pag. 2 și 3 și pentru câștigarea de membri noi. — 5. Preliminarul de buget pe anul 1902 se așterne spre aprobare. — 6. Dersertațiuni științifice. — 7. Raportul comisiunii esmise și hotărîrea adunării asupra aceluia. — 8. Alegerea noului comitet pe period de 3 ani. — 9. Propuneri de interes cultural. — 10. Hotărîrea timpului și loculul viitoarei adunări generale. — 11. Închiderea adunării generale. Căpătul-de-cămpie, 6 Ianuarie 1901. Vasiliu Ștefănică, directorul despărțămîntului, Romul S. Orbanu, notarul despărțămîntului.

Studentii tororisti. Espedițiile nocturne, întreprinse de studenții maghiari din Budapesta, în scopul stîrpirii limbii germane din capitală, continuă încă. Într'una din nopțile trecute, trei studenți, Feld Ienő, Kössy József și Gyöngyössy István, au năvălit cu forța în locuința d. șoarei Seeburg, conducătoarea unei școle dramatice germane. Domnișoara a leșinat de spaimă, ear' cavalerii noștri, vîzînd aceasta, au fugit. A doua zi, vitejii goviniști au fost arătați la judecatorie pentru vătămarea de domiciu. Alți treizeci de studenți au mers la cațeneaua Jungwirth, și au vrut să silească pe categorii să subsorie o rever-salie, că pe viitor nu va suferi producțiuni în limba germană. Aceasta s'a opus și lucrul a ajuns la bătăie. Poliția a restituit ordinea. — Așa se recomanda tinerimea nației stăpînitoare!

Tragedia gelosiei. În Saint-Etienne s'a întemplat o groaznică tragedie. Cotetarul Tantalo de multă vreme își temea nevasta. Zilele aceste s'au certat mai vehement ca alte-dăți. Tantalo a venit într'asa o furie, că luînd un revolver și a împușcat nevasta. Toamai ardea captorul pentru pîne. Ca să-și acopere faptul, a aruncat cadavrul în cuptor. Conștiința însă imediat a început să-și muște și nu a mai avut un moment liniște. S'a împușcat și pe sine. Toată tragedia din gelosie.

Bucureștii și sub cerul statului român; — ar aduce cauzei naționale, poporului românesc întreg — foloase de o mie de ori mai mari decît emigrarea atîtor forțe tinere dela noi în România.

Dar' până la isbîndirea cu noroc a ideii dlui Iorga, va mai curge apă pe Dunăre. Nu, că ne-am îndoi a o vedea și noi oestii de acum — realizată. Avem doar multe pilde frumoase despre generositatea oamenilor cu dare de mîna din regat și despre dragostea lor de neam și despre virtutea lor de sacrificiu. Însă, ori-cum, se cer ani pentru a pute așeza temeliiile trainice ale unui plan atît de important, ca planul dlui Iorga.

Și până atunci? Să rămână până atunci tinerii noștri absolvenți de universitate tot atît de orfani de cultura și de știința românească?

Nu. Este foarte ușor, ca noi înșine, din puterea noastră proprie, să deschidem calea cea mănoasă arătată de dl. Iorga. Sîntem săraci — nu greșește dl. Iorga constatînd acest lucru. Și totuși nu sîntem, nu putem fi atît de săraci — ca să n'avam un ban de sacrificat pentru o educație mai românească a tinerimii noastre.

Avem și noi studenți cu dare de mîna, cari pe cheltuiala lor ar pute sta un an la București pentru a-și agonisi

la universitatea de acolo hrana scumpă ce nu le-o poate da nici o universitate din lume, afară de cele românești. Avem și burse cari s'ar pute acorda un an mai mult, în acest scop. Ar trebui chiar să se acorde, de pildă viitorilor profesori de limba și de literatura română. Și nu știm ce ar găsi de zic guvernul unguresc în contra acestui lucru. Nu știm peste tot ce ar ave guvernul dela Pesta cu bursa specială ce s'ar da în scopul, ca tinerii noștri licențiați să-și câștige la București cunoștințele de limba și de literatura română imposibil de câștigat dela d'al de fosti polițai, ca Moldován Gergely dela Cluj, ori fosti și poate actuali agenți polițoi deghiați în profesori ca d'al de Ciocanul dela Pesta, scăpat din mîniile proprietarului român.

Cît pentru ideea, ca tinerii noștri cu dare de mîna să petreacă un an la universitățile din România, în loc să-și cheltuiască pararele prin cafenelele din Pesta — aceasta e un lucru prea ușor de săvîrșit.

Trebuia chiar — de mult început. Ear' astăzi nu mai trebuie amintit! 22 Decembrie 1901.

Acanio.

„Tribuna Literară“ se va adăga la numărul de Anul-Nou.

Necrolog. Maria Luchi născută Murăgan, Liviu Murăgan, veterinar de stat și medic practic, Elisabeta Tanco născ. Murăgan, Dr. Elisabeta Tanco, profesor la școala de belle-arte în Iași, Lucreția Moisiu născută Murăgan, ca fiuce, resp. fiii, Iosif Luchi, major reg. ung. în retragere, Cornelia Murăgan n. Dombradi, Dr. Paul Tanco Murăgan n. Dombri, Emilia Murăgan, n. Popasu, Dr. Constantin Moisiu profesor gimnazial ca nuroi resp. pineri; Estela Murăgan, Fortunat Murăgan, stud. teol. Marian Murăgan, Letiția Murăgan, Juliana Murăgan, Ioan Murăgan, gim-nasist, Valeriu Tanco, drd în Medicină. Teofil Tanco, medicinist, Lucreția Murăgan, Lucreția Murăgan, Constantin Moisiu profesor de liceu în Tulcea Vasile Moisiu, stud.-med. Lucreția Moisiu, Tudor Moisiu, st. jur. Olimpia Moisiu. Elena Moisiu, Octaviu Moisiu ca nepoți și nepoate cu inima înfrântă de durere aduce la cunoștință tuturor rudeniilor și cunoștințelor un moștenitor și un moștenitor. Cunoștințele lui, înțelegând că un bunic **Vasile Murăgan**, înțelegător normal în retragere după îndelungate și grele suferințe și-a dat nobilul sau suflet în mâna Creatorului atât puternic în etate de 95 de ani după ce a fost provăzută cu sfintele sacramente ale moribunzilor, în 31 Dec. n. la 9 ore 40 min. Inmormântarea s'a făcut în 2 Ian. 1902 stil. nou, în cimitirul gr.-cat. din Năseud. Fie-ți înfrântă ușoară și în vezi amintirea lui!

Ultima rază din viața lui Eminescu. „Evenimentul“ din Iași publică următoarea știre: În numărul prim al „Arhivei“ pe anul viitor va apărea un însemnat articol intitulat „Ultima rază din viața lui Eminescu“ de Riria, pseudonim, sub care se ascunde o doamnă din societatea ieșeană. Acel articol e o culegere de 10 scrieri, adrese de această doamnă în 1886, când era încă nemăritată, unei prietene, scrisori, cari reproduc convorbirile de un suprem interes pentru întreaga literatură și poezia românească, care se știe, că în acel an revenise la țară, cel puțin în partea ei pur intelectuală, deși faptele lui tot arătau urme de desaholire. Importanța scrierilor stă în valoarea lor literară, fiind scrise parte în prosă, parte în versuri, care în momentul de față încă zăresc sentimentului, în versuri, într-o limbă românească din cele mai alese și limba românească din cele mai alese și limba românească. Aproape fiecare frază și fiecare vers conține o gândire și este însemnat faptul, că deși scrisorile nu ating, decât în treacăt tema iubirii, totuși prezintă un interes atât de mare, încât le citești cu o nespusă plăcere de la început până la sfârșit. Prin-o indiscreție sau un putut căpăta următoarele trei versuri, pe cari Eminescu le adresează celor ce sunt atrași de cariera poetică:

O, spuna-le te rog, ca să rămăie în loc,
Arde și greu consumă simțirea cu-al ei foc,
Găsești dureri în patimi, dar' nu găsești noroc.

Rectificare. În cronică de ieri „Schimbare în instrucția juridică“ s'a străduțat două erori. Se zice: „doctoratul nu va forma exclusiv un grad științific“. Chiar contrar. Pe viitor doctoratul va forma *esclusiv* un grad științific, ear' nu calificativ, ca până acum. Apoi între obiectele esențialele juridice și dreptul și procedura penală, ear' în finală, cum s'a cules din greșeală în numărul de ieri.

Boala principesei Luiza de Coburg. De când cu aventurile principesei Luiza de Coburg și Mattiasch-Keglevich circulau fel de fel de știri despre boala principesei. De curând o foale din Viena lășase vestea, că Luiza de Coburg suferă de paraliză. Din Bruxelles se desmintă acum această știre și se zice, că peste tot starea sanitară a principesei merge acum spre bine.

Ciocnire de trenuri în tunel. În tunelul trenului din New York s'a întâmplat alaltăieri ciocnire de tren cu o catastrofă. Trenul New-York New Haven-Carlton s'a ciocnit cu trenul de persoane dinspre Norwalk. Vagoanele s'au sfărâmat și aprins. Până-acum s'au constatat 15 morți mutilați cu deservire. Mulți pasageri au fost răniți.

Intronarea regelui Alfons al XIII-lea. Spania se pregătește de mari sărbări. În Maiu tinăru rege Alfons al XIII-lea își va ocupa tronul, cu care ocazie va fi majorizat și încoronat. La încoronare statele străine vor fi reprezentate prin reprezentanți speciali. În Madrid s'au început deja pregătirile. Toți proprietarii au fost provocați să își înfrumusețeze casele. Programul festivităților încă nu este statorit.

60000 de emigranți. După un raport făcut în Academiă despre emigranții trecuți pe acoli spre Hamburg ca să se imbarcheză pentru America, 60.000 de oameni și-au părăsit țara într-un singur an, anul trecut.

Poporațuna Statelor Unite. Din Washington se anunță, că după datele numerotării ultime, a căror statistică a apărut de curând, populațuna Statelor Unite este 84.283.069. Din acestea 6.961.339 locuitori au Filipinele, 953.243 Porto-Rico; 154.001, Hawai, 63.592 Alasca, 9000 Guama și 6100 Samoa.

Episcop ziarist. Din Paris vine știrea, că episcopul Tarento-ului, Lucroix, a primit conducerea foii „Independent Savoyard“. Interesant e, că numita foie este radicală și cu direcție republicană.

Ajutor. Ministrul de comerț a oferit comitatului Murăș-Turda un ajutor de 26000 coroane pentru edificarea de drumuri, ca astfel să mai potolească miseria locuitorilor fără nici un lucru și câștig.

Femeie executată. În Sărbia a fost osândită la moarte, prin plumb și-a îngingea Nicolai, pentru că și-a înveninat bărbatul cu arsenic, ca astfel mai ușor să-și poată continua relațiile de dragoste, ce le avea cu un servitor. Sentința a fost executată Luni.

Pertractare monstră. În 17 Ian. n. se va ținea pertractarea principală în Teoia contra Jidovului Cahrieh Samu și soții sei pentru 35 de coroane de usură (cămătărie). Vor fi ascultați 136 de martori. Asta-i cauza, că pertractarea nu se ține în Oluj, ci în Teoia.

Picături pentru sănătate. După strapațele, la cari a fost supus stomacul în decursul sărbătorilor, acesta are lipsă de niște picături de sănătate, cari să-l pună eără în rënduială. Acest heards eșe în aflăm în fabrica de licoruri a firmei Eric Rieger (Strada Gușteritei nr. 7). Licoruri de cele mai fine, raohuri întăritoare, cognac și alte beuturi delicioase aflăm la această firmă, care merită încredere.

Avis. Prin această fac cunoscut că premiile gratuite la cãlindarul revistei „Lumea Ilustrată“ au fost deja distribuite acolora, cari au delegat șarada cuprinsă în acest cãlindar.

Dacă cineva n'a primit încă premiul să-l ceară la dela librăria W. Krafft din Sibiul sau dela librăria N. Ciuru și H. Zeidner din Brașov.

Știri mărante. Poliția din Budapesta a ținut Joi noaptea razzia, cu care ocazie au fost arestați (într-o singură noapte) 832 de indivizi suspecți.

Poliția din Fiume a arestat pe Adami-molo trei tineri suspecți dintr-o cară dot purtat per abusus uniform. Unul se zice, că e din Budapesta. S'au aflat la ei sume mari de bani.

În Teschen a fost arestat un individ suspecționat că este spion rus.

Nevasta locuitorului Haydegger din Leibach a fugit cu un locotenent „snaidig“ Neconsolatul — naiv bărbat, încă se pune și o curentează prin poliție.

După statistica cea mai nouă în Ungaria s'au încheiat în luna Noemvrie 33104 de căsătorii.

Vieța socială.

Petrecere în Timișoara.

Reuniunea de lectură română din Timișoara aranjează la 31 Decemvrie 1901 st. v., preseara Anul-Nou, în localitatea reuniunii dela „Caffé Andrássy“ suburbul Fabric de petrecere împreună cu joc. Inceputul la 8 ore seara. Intra-rea este liberă pentru membrii reuniunii. — Oaspeți sunt binevzuți.

Petrecere în Ciacova.

Inteligența română din Ciacova aranjează o petrecere împreună cu dans Luni la 13 Ianuarie st. n. în hotelul „Rössel“ din Ciacova. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea bisericii gr.-or. române din Ciacova. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare pentru o persoană 1 coroană. Suprasolviri generose se primesc cu mulțumită și sunt a se trimite la adresa dlui Ioan Gruescu, învțător în Ciacova și se vor evita pe calea ziaristică. În numele aranjierilor: Dr. Lazar Simon, Ioan Pinciu, Dr. Iuliu Tornia, Drd. Pavel Obadean, Valeriu Gaiță, Ioan Gruescu, Constantin Diminescu, George David.

ECONOMIE.

Știri din piață. Făgăraș. Grâu 10 50—12, seacă 8—8,50, orz 7 50—8, ovăș 5—6, cucuruz 8—9, cartofi 2 50—2 80, mazere 12—20, fasole 9—10, linte 12—24 cor.; 5 ouă 20 bani.

Cluj Grâu, m. m., 15,60—17, seacă 12 60—12,80, cucuruz nou 9 80—10, ovăș 12—12,40, orz 11 20—12,40 cor.

Sibiul. Grâu hl, 11,80—12,60, seacă 8—8,40, orz 7 60—8, ovăș 4 60—5,20, cucuruz 7 80—8 60 cor.; 10 ouă 53—68 b.

Piața banilor din Sibiul. Galbunul 11,25, 20 lei (hărtie) 9 50; 20 lei, (argint) 9 40, lira turcească 21,40, lira engleză 23,82; 20 marce germane 23 36; napoleonul 18 98; rubla (hărtie) 2 52; rubla (argint) 2 43 cor.

Bursa din Budapesta. Grâu, 50 chlgr., bănățensc 8,40—8,90, seacă 7—7,25; orz 5,75—6,20, ovăș 7,25—7,65, cucuruz 4,80—5, cãncant 5,90—6 cor.

Casa Națională.

În scopul răscumpărării feliicitărilor de Anul-Nou au contribuit pentru Casa Națională următorii domni:

Transport cor. 220.—

1. Nicolau Togan, adm. prot. Sibiu. 3.—
2. Mihail Ittu, silvicultor, Sălește. 3.—
3. Mihai Brumboiu, paroh, Tohanul-vechiu. 2.—
4. Vasile Boneu, profesor, Brad. 140
5. Ioan Mesaros, avocat, Turda. 2.—
6. Gavril Hango, preot ort. rom. Gherla. 1.—
7. Aurel Popescu, comerciant, Sibiu. 2.—
8. Ilariu Muciu-Urechia, oficial, Sibiu. 4.—
9. Ioan Ghețe, dir. gimn. Năseud. 5.—
10. Gregoriu Plețosu, profesor Năseud. 3.—
11. Ioan Păcurar, profesor Năseud. 2.—
12. Ioan Papiu, protopresbit, Sibiu. 5.—
13. Dr. Sextil Pușcariu, Sibiul. 5.—

În total cor. 258.40

Sibiul, 6 Ianuarie 1902.

Dr. C. Diaconovich.

Din public.*)

AVIS.

Aduc la cunoștința amicilor și cunoștințelor mei, că în contra corespondenței vătămătoare din „Tribuna Poporului“ dela 21 Decemvrie n. am pornit proces de presă, care va dovedi falsitatea celor scrise de anonimul „Scaevola“.

Cetea, la 26 Dec n. 1901.

Ioan Sava, proprietar.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această redacțiunea nu e responsabilă.

Invitare de abonament la

„TRIBUNA“

Cu 1 Ianuarie 1902 v. încep noue abonamente lunare, oar-tale, semestrale și anuale.

Domnii abonenți sunt rugați a grăbi ou reînnoirea abonamentelor lor, pentru regulata expediție a foil.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, oare înnoie ou prima și se termină ou ultima lună, după stilul vechiu.

Abonamentul anual costă . . . 28 cor. — bani.
Abonamentul semestral 14 cor. — bani.
Abonamentul triunar 7 cor. — bani.
Abonamentul lunar costă 2 cor. 40 bani.

Este în interesul dlor abonenți, ca adresele să fie însemnate oât se poate de corect și legibil. Domnii abonenți vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fășile, în oare li-s'a trimis „Tribuna“ până acum.

Administrațiunea.

Bibliografie.

„Cãlindarul Poporului“.

„Cãlindarul Poporului“ pe anul 1902 a eșit din tipar și se află de vânzare cu prețul obișnuit de 40 bani (20 cr.) și 6 bani (3 cr.) porto.

Anul 1902 este al XVII-lea an al „Cãlindarului Poporului“ și, se vede, că cu cât înaintează acest cãlindar în vîrstă, cu atât cuprinsul lui devine mai interesant, mai bogat și mai folositor pentru țeranii nostri și peste tot pentru tot Românul dela țară.

„Cãlindarul Poporului“ pe 1902 este foarte bogat în cuprins și împodobi-t cu un număr însemnat de frumoase ilustrații.

Ca ceterorii nostri să se încredințeze despre aceasta, vom face cunoscut pe scurt cuprinsul lui.

Partea calendaristică.

Partea calendaristică cuprinde toate datele însemnate ale anului viitor, anume: anotimpurile, zilele crutiice, întunecimi, posturile etc., apoi lunile ou zilele lor, după cãlindarul Iulian sau cel românesc și după cel apusean.

La mergea fiecărei luni se află însemnată după zile vremea, sfaturi și termine, atât de folositoare pentru toți.

Eată s. p. datele de felul acesta de pe o lună:

Martie 1902.

Vremea: (După cãl. de 100 ani): În 1-a luni timp frumos, din 2—21 tot schimbăcios. Din 22—25 foarte frig, din 26—31 vor fi ploii.

Sfaturi și termine.

Din 15—31 Martie se face foaia de măr-turisire a întreprinderilor și societăților (însoțite de dărea de seamă publică, (bănoii, însoțiri com., etc.).

Ferește-te încăt poți de a face datorii; dacă ești silit să faci, ia bani împrumut numai dela bănci românești.

După luni vine cronologia, domnitorii din toată lumea, posta și tele-gratul, timbrele și gematismul, în care se cuprind date despre tot ce alcătuie puterea noastră culturală, anume: bisericele române (biserica greco-orient. și gr.-cat.), școlale (școlalele populare, de mijloc, pedagogii și teologii, școlale de femeie), reamunții (culturale, reuniuni de femei, de cântări, de meseriași, de binefaceri, de agricultură, de negoț, ti-pografii, bănci în însoțiri sântebog).

Fiecare din aceste însemnate făgățite cu date noue, așa că ele ne dau o vie icoană despre stările noastre culturale.

Maiersebit apoi 2 notițe de interes pentru plugarii, anume: *Cât timp poartă animalele agricole și greutatea de mijloc a bucatelor, ear' se arată o altă notiță statisticală*, în care se arată numărul popoarelor, cari trecesc în atingere mai deasă ou Români.

Cu această se încheie partea calendaristică și începe partea literară, cu artistică și povestiri etc. ou neîntreutul Răvaș și cu frumoase ilustrații.

Partea literară.

Pe cât de folositoare și prețioasă este partea primă, calendaristică, pe atât de minunată este partea a doua, literară.

În fruntea ei se află o prea frumoasă ilustrație, prima în șirul ilustrațiilor: *Școala elementară din Buzău* (Romania).

Textul se începe cu *„Cele zece porunci ale Românului“*, după care se dă o descriere din luptele naționale pentru neațirina României, din luptele dela Grivița, după poezia și scriitorul nostru G. Cosbuc. Aici ceterorii află frumoase exemple de vitejie și jertfire românească.

După o poezie și o glumă urmează portretul și biografia generalului Candiano Popescu, răposat anul trecut și care a jucat un rol viteaz la Grivița.

Impărăteasa înțeleaptă este o poveste de vestitul scriitor-poetă, Dumitru Stăncescu, la sfârșitul căreia dăm de o frumoasă icoană, care ne înfățosează monumentul vânătorilor din Ploiești, vestați și acestia în rășbioul de neațirire al României.

După o glumă în poezie (Ungurii din Uffalén) și o alegorie, urmează icoane de biserică românești și apoi o minunată poezie rugăciune: *Domnul se ne rugăm!* de Octavian.

Un alt articol, plin de învățături pentru popor este: *Băncile noastre și împrumuturile sântebog*, în care dl Vasile C. Osvadă dă povețe folositoare pentru ac eia, cari se împrumută dela bănci.

După această dăm o frumoasă ilustrație un (port național). După o glumă și a doua poveste (Popa care țtie carte), urmează cea mai frumoasă ilustrație a Cãlindarului, portretul vrednicului nostru bărbat național, Dr. Teodor Mihail, cu biografie.

Un alt portret frumos este al învțătului nostru *Floriaa cav. de Porcior*, care urmează după o schiță despre istoricul Cãlindarului.

Răvașul nostru cuprinde oă de obicei întemplerile de peste an, împărțite în capitole după o felie lor. Răvașul este, cum am zice, o foale constatător din

un număr, în care se înșiruesc faptele și întemplerile unui an, ale noastre, din patrie și din lumea mare.

Răvașul se estinde pe vre-o două coatele de tipar des. Prin el găsim portretele lui *Crispi*, ministru italian, mort anul trecut, *Kruger*, presidentul Burilor *Mac Kinley*, presidentul din America.

După Răvaș mai urmează: sfaturi și povețe economice, între cari amintim articolul *Bucătaria țeranului*, de d-na Ana Florea, învțătoare, un articol de mare preț pentru țeranele noastre.

Între glume amintim gluma ilustrată: *Cãlindarul s'au sfărșite cu țirgurile* și apoi cu inseratele, cari încă tînt vrednice de cetit.

Acetă e pe scurt cuprinsul „Cãlindarului Poporului“ pe 1902, pe care îl recomandăm tuturor, fiind cel mai bun și mai frumos cãlindar și totodată — cel mai ieșin.

Novele, de Ioan Pop Reteganul, este titlul unui volum ce a apărut acum în București, în editura librăriei Leon Aloulay. Conțin bucuțiile: *Firășul Năfului, Cergitorul, Tudorica, Minte de muiere și pace! Bietul Istoda, Mitru Păscului, Petrea Iovului*, și se află de vânzare la autorul în Retgeț, prețul 1 cor. — Tot acolo se află și scrierea lui *Novela și Schife*, asemenea ou prețul de 1 coroană. Această scriere cuprinde: *Biserica pocănișii, Blândețea, O inimă nobilă, Nenea Aleo, Popa Toma, Salvina și Susana cea nebună*. Ambele aceste scrieri le recomandăm ceterorii nostri cari scrieri morale și lesne de pri-ceput.

„Curs de albunrie“, de Conti-C. P. Vol. I. București. (Nr. 1 din „Biblioteca națională ilustrată“).

POSTA REDACȚIEI.

Dn. Nic. Avram, preot, C. Mănaștur. Grănar este în Dostat. Adresați-vă dlui N. Albon, preot acolo.

Sosiți în Sibiul.

La 11 Ianuarie n. 1902

Hotel „Imperatul Român“: Armașu și soția, Dumitrescu, Rinnic; Zink și fiice, Făgăraș; Paul, fabr. Gross, com. Brașov; Küffel Lazar deputat Dobra; Bürger, cântăreț de operă; Deva; Foramitti, dir. Medias; Varga, not. Șeica-mare; Schuller, preot Cincu-mare.

Hotel „Meltzer“: Marinescu, ing. Călimănești; Metaxa și soția, ing. Căneni; Colorat; Bauer, Viena; Muntiu, not. Redu; Furman, not.; Gottschling, cărmăzar, Sân-Mărtin; Sandor, not. Mardos; Gregorius, lt. Făgăraș; Opris, com. Armeni.

Hotel „Mihail“: Albani, not. Bucova; Popescu, student Căneni; Oniț, inv. Bucium.

Hotel „Habermann“: Papp, Făgăraș.

Teatru orașensu în Sibiul.

Diracțiunea: Leo Bauer.

Duminecă, 12 Ian.

După amezai:

„Nacht und Morgen“.

Dramă în 3 acte de Paul Lindau.

Seara:

Prima pășire a printenorului Eduard Burger dela Karltheater din Viena.

„Das Modell“

operetă în 3 acte de Francisc Souppé.

Luni, 13 Ian.

Aniversarea secolară a nașterii lui Eduard Bauernfeld.

„LANDFRIEDEN“

comedie în 3 acte de E. Bauernfeld.

Inceputul la 7 ore seara.

Pentru redacție și editură responsabil: George Mohan.

Proprietar: Pentru Tipografia, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

BIUROUL AVOCATILOR ASOCIAȚI.

C. Rădulescu,

foat procuror și judecător de tribunal și doctor în drept, fost magistrat, se angajează a pleda înaintea tuturor instanțelor judecătorești din România, *procese de origine natură, execuțări de ordine și creanțe.*

București,

[324] 41—48 Strada Română nr. 81

Medic univ.
Dr. Karl Phleps,
medic practic și dentist,
strada Cisnădiei 43.
Ord. dela 10 ore a. m. până la 1 oră p. m.
și 2—5 ore p. m.

Miere de albine.
Miere delioată, aurie
In cutii de tinichea à 50 chgr. neto se trimit
cu trenul, franco și costă 53 coroane. Cutiile
golită se reprimă în preț de 4 cor.
„Reuniunea cultivatorilor de albine din țară“
în Budapesta, VII., Damjanich-utca 34.
Prospecte se trimit gratuit.

500 florini plătește celui-ce ar
mai căpăta vre-odată
durere de dinți ori fi va miroși gura după-
ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă
cu 35 cr. (Pentru pachetare 10 cr. deosebt).
Erezi A. Bartilla (E. Winkler), Viena 19/1.
Sommergasse 1. — Să se ceară pretutindenea
apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări
de falsificare vor fi bine plătite. La locurile
unde nu se poate căpăta, trimit 7 sticle cu
2 fl. 60 cr. franco; în Sibiu: la farmacia
„Vultur“ a lui C. Müller (Piața-amre), far-
macia Molnar (strada Cisnădiei nr. 59).

Crema Margit
cea mai bună cremă de față pentru căști-
garea unei pelețe albe și curate. Scut
contra înfririlor soarelui și vântului,
garantată liberă de mercuriu și de plumb,
pentru aceea e corisponder scutită prin
ordinațiunea ministerială nr. 71012.
Vânzarea și trimiterea cu posta cu cea
mai mare discrețiune pe lângă prețurile
originale; numai marfă absolut proaspătă.
Crema-Margit . . . cor. 1—
Săpunul-Margit . . . 0.75
Pudră-Margit . . . 1.20
Deposit principal:
Parfumeria Meltzer,
strada Cisnădiei (edificiul comandei de corp),
Gustav Meltzer,
fabrică de săpun și luminări strada Gușterței
în Sibiu.

O moară cu două petri
mănată de un motor de benzină, cu 20 forțe
de cal, în stare bună, situată în apropierea
căii ferate, se vinde din mână liberă pe lângă
condițiunile avantajoase.
Deslusiri se dau în strada nouă (Nou-
gasse) nr. 23 în Sibiu.

Numai 14 zile!
Licitațiune,
conesonată prin lege,
a tuturor mărfurilor de manufactură din
magazinul lui **L. Tr. Hamrodi**
Piața-mare nr. 11

Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cie.
DISTILLERIE FRANÇAISE, PROMONTOR.

Premiat cu diplomă de onoare și cu medalia de aur la expozițiile igienice din
Cairo (1895, și Londra (1896).
Un mijloc estern experimentat de capacități medicale și folosit în spitale
mai mari cu succes excelent este
SPIRTUL DE REUMATISM,
sigur și de o eficacitate foarte grabnică contra podragei, reumatismului, ischias etc.
Puterea lui e surprinzătoare, făcând de multe-ori să înceteze total și cele mai învechite
dureri de podagră și reumă numai după câteva frecături.
Prețul unui flacon cu îndurmarea de folosință 1 cor., unul mai mare 2 cor. 40 bani.
Cremă de garoafe contra pipingenilor și tuturor necurățe-
nilor de pe pielea feței și a mânilor. Mijloc
preferit în cercurile înalte. Prețul 1 cor.
Pudră de garoafe dă pielei elastici-
tate și fineță. Se
afă de culoare albă, trandafir și crème.
O cutie 1 coroană.
Prăf de garoafe pentru dinți pen-
tru
ținerea în stare bună a dinților și a gin-
geilor. Desinfecțiază gura, dă dinților o
albeață orbitoare. O cutie 80 bani, o perie
de dinți 1 coroană.
Săpun de garoafe. Cel mai fin săpun
de toaletă, cu un
miros deosebit de plăcut. O bucată 80 bani.
Elixir de păr, împiedcă cu siguranță
căderea părului, chelia
și formarea mătreței. Prețul unui flacon 3 cor.
Se capătă în mai toate farmaciile.
Cu ramburs sau pe lângă anticiparea banilor trimitte producătorul lor
WIDDER GYULA,
farmacist, Sătoralanjhej.
Depozite principale în Budapesta la farmacia lui Iosif Török, Király-utca nr. 12 și
la „Nádor gyógyszertár“ a lui Egger, Váci-körút nr. 17.
În Sibiu se capătă la L. C. Molnar, Gottlieb Heinrich, E. Rummler, în Sebeșul-săseș la
Lud. Binder, în Oraștie la Iosif Grafius, în Medias la Iosif Oberth, în Cohalm la E. V. Melas.

Publicațiune.
Pașunatul din munții Clăbuceț,
Surul și Avrigel, ce formează proprie-
tatea comunei politice Avrig, se va da
în arândă pe un an, eventual pe 3 ani
prin licitațiune publică. Licitațiunea se
va ține Joi în 16 Ianuarie 1902 st. n.
la 9 ore a. m. în cancelaria comu-
nală din Avrig, unde stau și condiți-
unile spre vedere publică.
Avrig, 7 Ianuarie 1902.
11-1-3 Primăria comunală

De arândat
sunt două loouri comasate, aparținē-
toare bisericii romano-catolice din
Sibiu și situate la casa de pază a
trenului de pe drumul Noerichului
(în Lăzăret), și anume:
5 jugere arătură,
9 jugere 1120 stângini pătrați livade
pe 6 ani consecutivi, adevă din 1 No-
emvrie 1901 până la finea lui Octom-
vrie 1907.
Condițiunile de arândare, precum
și suma aranzii anuale pentru aceste
pământuri se pot afla zilnic în cancelaria
oficiului parochial din Piața-mare dela
10—12 ore a. m. sau apoi la dl George
Rummler, strada Schwimmschule nr. 5.
Cele două locuri pot fi arândate
după plăcere, la olaltă sau separat.
Sibiu, în 5 Octomvrie 1901.
Gregorin de Gidofalvy,
9-2-3 preposit și parochul orașului.

Publicațiune.
Subscriul are lipsă de un ajutor, respec-
tive practicant notarial în cancelarie.
Doritorii de a ocupa acest post au a se
adresa la subscriul. Ca remunerațiune se dă
lunar 24 cor., cost și cuartir.
Apoldul-mic, 30 Decembrie 1901.
Topârcean,
444 8-3 notar.

O casă
zidită de curând pe livada lui Konrad,
strada Kästner nr. 11 e de vânzare
pe lângă un preț convenabil. Amănunte
strada Rațelor nr. 13, etagiul I.

Crema de flori de portocale
a lui Jenes.

Alifă pentru față
și mâni, nevătămă-
toare și cu efect sig-
gur contra: nulele-
lor, spuzăturii pe
piele, alunelelor,
pecinginei și altor
necurățenii pe piele.
Apră pielea de cre-
pături, și face să
dispară roșeața de
pe față și mâni în
scurt timp netezește
și moale pielea. Nu
conține materii un-
sursoase și prin ur-
mare nu dă nici un loastru pielii.
Prețul unui borcănel 1 coroană.
Prețul unei cutii cu pudră de flori de por-
tocale accesorie cremei 1 coroană.
Se capătă la: [82] 41-50
Jenes Vilmos,
farmacia „Szt. János“,
Budapesta, II., Széna-tér.
Depositul principal:
Dr. Egger's Apotheke zum Reichspalatin
Budapest, VII., Váci-körút 17.

Ori-cine,
bărbat sau femeie, poate căștiga
ușor și fără nici un risc bani fru-
moși prin desfacerea unor articoli
foarte necesari în economia de casă.
Oferte sânt a se adresa sub Energie
nr. 1107 la administrațiunea noastră.
426 6-10

Portretul
lui
Dr. Gregoriu Silași
lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin,
în mărime de 24x32 cm. îl trimitte francoat
pentru 30 banl.
„Tipografia“, soc. pe acțiuni

Schimbare de localitate.
Spre binevoitoare luare la cunoștință!
Din cauza golirei localității, de-
positul fabricii de oțet, pe care
l-am introdus cu ani de zile în urmă
(și anume oțet de bucatarie și
esență de oțet de 12°—13° tării) se va muta dela 1 Ianuarie n. 1902 în
Piața fânului nr. 5
din jos de fabrica de mașini a dlui Samuel Wagner.
Mulțumind pentru încrederea arătată până acum rog pe onor.
public să mă onoreze și în viitor cu prețuitele comande.
Cu stimă
Carol Nehrer,
mai nainte Adolf Müh'steffen.
Imi permit a mai observa că și localul de vânzare în detal se va muta
în 1 Ianuarie 1902 din casa de sub nr. 21 din strada Văpsitorilor (Färbgasse)
în casa de alături a dlui Carol Müh'steffen de sub nr. 19.

Pentru sărbătorile de Crăciun!
Rum veritabil de Jamaica
importat direct din Londra, ceea-ce se poate demonstra, precum și
alte soiuri de rum indigene de multe feluri și cu diferite prețuri se
capătă en detal și en gros în
Magazinul de spirtoase al lui Heinrich Rieger,
Sibiu, strada Gușterței nr. șapte.
Tot acolo se capătă cu prețuri foarte favorabile:
Liqueururi foarte fine,
fabricat propriu, în sticle pecetluite sau cu litrul;
Cognac veritabil,
din renumita fabrica „Czuba-Durozier“.
Slivoviț curat, vechiu și veritabil, o adevărată raritate.
Vinars veritabil de drojii și de trebere
precum și toate celelalte soiuri de spirtoase.
Mustru și listă de prețuri se trimit la cerere gratis și franco.
Heinrich Rieger,
șapte, strada Gușterței nr. 7. 446 7-9

Ilustrații românești!
Cărți postale
cu
ilustrații românești
„...toate 'n tot
Frumoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase să-mi socot—
Cu mințea mea“
in
peste 20 variante,
care de care
mai fermecătoare
Se află cu prețul de 10 bani per bucată
la
„Tipografia“,
societate pe acțiuni în Sibiu, str. Poplăcei nr. 10.
La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Descrierea Ardealului.
Cine vooște să cunoască frumoasa țeara a Ardealului, și cu deosebire Munții-
Apuseni, patria lui Horia și Ianou, să cetească scrierile lui Silvestru Moldovan anume:
Țeara-Noastră,
descrierea părților sudice ale Transilvaniei și Valea-Mureșului, apoi
Zarandul și Munții-Apuseni,
Cu ilustrațiuni și o schiță.
Descrierile sânt făcute în fel de călătorie, cu datele și porturile Românilor și
cu multe legende despre dealuri, cetăți, izvoare ș. a.
Fiecare carte costă 1 fl. (și 5 cr. porto), în România 3 lei.
Toate siarele noastre au apuciat în cuvinte elogiaste aceste descrieri, unicele ce le avem
despre Transilvania în limba română.
„Liga română“, scrie între altele:
„Până astăzi n'a existat în limba română o descriere a acestor regiuni atât de interesante din
mai multe puncte de vedere. Dl Silvestru Moldovan a răspuns deci prin această publicațiune unei
trebuițe ce intr'adevăr se simția la noi. Sperăm, că publicul cetitor va face acestei scrieri primirea
amabilă pe care o merită.“
Comande se pot face la
Librăria W. Kraft.